

Senka Barudanović¹
Ermin Mašić²

REALNA PROCJENA RESTAURACIJE DEGRADIRANIH POVRŠINA UZROKOVANIH EKSPLOATACIJOM MINERALNIH SIROVINA I ODLAGANJEM SIROVINSKOG MATERIJALA NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Sažetak:

Površinska eksplotacija uglja i drugih mineralnih sirovina na području Bosne i Hercegovine je dovela do značajnih oštećenja zemljišta i do snažne degradacije ekosistema. Evidentno je da rudarska postrojenja i pridruženi objekti zauzimaju velike površine koje se tokom proizvodnog procesa svakodnevno povećavaju. Posljedica je totalna devastacija ekosistema, odnosno ugroženost flore i faune na datom području. Restauracijom narušenih i degradiranih ekosistema se mogu uspostaviti uspješni ekonomski tokovi određenog područja. Jedan od načina dostizanja ovih ciljeva je razvoj turističkih i rekreacijskih aktivnosti na prostoru oporavljenih ekosistema, a drugi su u održivoj poljoprivredi, poboljšanom vodosnabdijevanju, razvoju stočarstva itd. Cilj ovog rada je realna procjena mogućnosti restauracije površina degradiranih eksplotacijom mineralnih sirovina i odlaganjem sirovinskog materijala na području Zeničko-dobojskog kantona. Opservirane su općine Vareš, Kakanj i Zenica, u kojima su formirana nova, a postojana vodena tijela (kopovska jezera). Ova jezera ukupnom prostoru (koji je degradiran) daju novu ambijentalnu vrijednost. Prisustvo novih vodenih tijela predstavlja podlogu za razvoj močvarne vegetacije i uz nju vezanih životinjskih vrsta. Rezultati istraživanja upućuju na to da istraživani lokaliteti imaju realne mogućnosti za oporavak i uspostavu funkcionalnih močvarnih ekosistema, koji na globalnom nivou pokazuju najviši stepen ugroženosti. Restauracijom degradiranih površina bi se dobila višestruka korist na lokalnom nivou i dao doprinos očuvanju globalnog biodiverziteta.

Ključne riječi:

Biodiverzitet, eksplotacija, degradacija, restauracija, kopovska jezera, močvare.

REAL ASSESSMENT OF RESTORATION OF DEGRADED SURFACES CAUSED BY EXPLOITATION OF MINERAL RAW MATERIALS AND DISPOSAL OF RAW MATERIALS ON THE TERRITORY OF THE ZENICA-DOBOK CANTON

Summary:

Surface exploitation of coal and other mineral raw materials on the territory of Bosnia and Herzegovina has led to significant soil damages and strong degradation of the ecosystem. It is evident that mining plants and adjacent facilities cover large areas, which constantly increase during the process of production. The consequence of this is total destruction of the ecosystem, meaning endangerment of the flora and fauna in a given area. Restoration of damaged and degraded ecosystem can establish successful economic courses for a certain area. One of the ways of achieving these goals is the development of the tourist and recreational activities in the area of recovered ecosystems, while other ways include sustainable agriculture, improved water supplying, development of livestock farming, etc. The goal of this paper is a real assesment of possibilities for the restoration of area degraded by exploitation of mineral raw material and disposal of raw materials on the territory of the Zenica-Doboj Canton. The observed municipalities were Vares, Kakanj and Zenica, where new, yet stable water form (mine pit lakes). These lakes give a new ambient value to the general area (which has been degraded). The presence of new water bodies presents a background for development of swamp vegetation and related animal species. Results indicate that the researched loactions have real possibilities for recovery and establishment of functional swamp ecosystems, which show the highest degree of endangerment on the global level. Restoration of degraded area would bring multiple benefits on the local level contribute to the preservation of global biodiversity.

Key words:

Biodiversity, exploitation, degradation, restoration, mine pit lakes, wetlands.

¹ Prof. dr. Senka Barudanović, redovni profesor, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za biologiju, Centar za ekologiju i prirodne resurse - Akademik Sulejman Redžić, Zmaja od Bosne 33-35, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, sebarudanovic@gmail.com

² MA Ermin Mašić, viši asistent, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za biologiju, Centar za ekologiju i prirodne resurse - Akademik Sulejman Redžić, Zmaja od Bosne 33-35, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, erminmasic@hotmail.com